

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austriackiego.

VIII. część

wydana i rozesłana: 24. Grudnia 1849.

Przegląd treści:

Stronica

Nr.34. Spis przywilejów wyłącznych przez ministerstwo handlu dnia 3. Listopada 1849 udzielonych	62
„ 35. Spis przywilejów wyłącznych przez ministerstwo handlu dnia 8. Listopada 1849 udzielonych	63
„ 36. Pismo rozporządzające ministra wyznań i oświecenia ddo. 15. Listopada 1849, mocą którego ustanawia się, iż z początkiem przyszłego roku szkolnego oprócz rzeczywistych profesorów uniwersyteckich, licealnych i nb gimnazjalnych, sprawowanie urzędu nauczycielskiego gimnazjalnego, jedynie tym tylko dozwolone będzie, którzy wedle przepisu, nowo wydanego, na urząd nauczycielski gimnazjalny egzaminowani są	—
„ 37. Pismo rozporządzające ministra wyznań i oświecenia ddo. 24. Listopada 1849, mocą którego niektóre postanowienia projektu co do organizacji austriackich gimnazjów i szkół realnych bez zwłoki w wykonywanie wchodzi	64
„ 38. Rozrządzenie ministra wyznań i oświecenia z dnia 24. Listopada 1849, z przepisem co do korespondencji władz akademicznych z ministerstwem oświecenia i panami naczelnikami krajowymi, jako i co do toku interesów przy podaniach i rekursach w sprawach naukowych	66
„ 39. Pismo rozporządzające ministra wyznań i oświecenia ddo. 25. Listopada 1849, mocą którego rozwiązują się niektóre zapytania co do przedsięwzięcia egzaminu z kandydatami na urząd nauczycielski gimnazjalny, co do trwania istniejących przepisów względem uprawnienia do udzielania nauki prywatnej w przedmiotach gimnazjalnych i filozoficznych, jako też co do miejsca przeznaczzonego, w którymby kandydaci na urząd nauczycielski wykształcenia naukowego nabyć mogli, nakoniec co do używania nauczycieli pomocniczych nie egzaminowanych	67
„ 40. Pismo rozporządzające ministra wyznań i oświecenia z dnia 25. Listopada 1849, mocą którego objaśniają się istniejące przepisy względem wyłączania uczniów z jednego gimnazjum, względem wstąpienia tychże do wyższej klasy, względem postępowania dyscyplinarnego, jako też w szczególności względem nienadawania uczniom wyższych klas gimnazjalnych tytułu „Panie”	68
„ 41. Pismo rozporządzające ministra wyznań i oświecenia ddo. 27. Listopada 1849, mocą którego wyjaśniają się niektóre wątpliwości co do możności zastosowania postanowień nowego porządku naukowego do słuchaczy niższo-chirurgicznego kursu naukowego	69
„ 42. Pismo rozporządzające ministra wyznań i oświecenia z dnia 27. Listopada 1849, mocą którego ustanawiają się postanowienia co do egzaminu przyjęcia, potrzebnego do wstąpienia do wyższych klas gimnazjalnych, jako też co do taksy egzaminu za takowy opłacać się mającej	70
„ 43. Pismo rozporządzające ministra wyznań i oświecenia dd. 30. Listopada 1849, mocą którego pod pewnemi ograniczeniami zezwala się na dalsze trwanie prawniczo-politycznej nauki prywatnej w Zarze także jeszcze i na rok szkolny 1850	71
„ 44. Rozporządzenie ministra wyznań i oświecenia ddo. 5. Grudnia 1849, mocą którego uczniom gimnazjalnym zakazuje się częstszczenie do prelekyi w uniwersytecie	72

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

VIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 24. December 1849.

S p i s

przywilejów wyłącznych przez ministerstwo handlu dnia 3. Listopada 1849 udzielonych.

Wincentemu Fr. Dall' Aglio, c. k. urzędnikowi, i Karolowi Haferl, miejskiemu tapicerowi mieszkającemu we Wiedniu (na przedmieściu St. Ulrich Nr. 26), na wynalazek masy, za pomocą której wszelkie mokre lub wilgotne mury w przeciągu 48 godzin w ten sposób wysuszyć można, iż żaden znak wilgoci nigdy więcej się nie pokaże, na rok jeden. Nr. 6943-H. II. O zachowanie tajemnicy proszono. Z publicznych na zdrowie względów wykonywaniu tego przywileju nic na przeszkodzie nie stoi.

Franciszkowi Xaweremu Wurm, inżynierowi i mechanikowi mieszkającemu we Wiedniu (na przedmieściu Leopoldstadt Nr. 606), na poprawienie metody opalenia kotłów parowych, jako też pieców puddlingowych i szwajcowych, za pomocą jakiej znacznie większa część ciepła z palnego żywiołu rozwiniętego do natężniejszego skutku użycia przyprowadza, proces spalania równostajniej i łatwiej reguluje, dym zupełnie strawia, a przeto znaczne oszczędzenie materyału palnego osiąga się, na lat dwa Nr. 6944-H. II. — Z publicznych na zdrowie względów wykonywaniu tego przywileju nic na przeszkodzie nie stoi.

Jakubowi Franciszkowi Henrykowi Hemberger, dyrektorowi administracyjnemu, mieszkającemu we Wiedniu (w mieście Nr. 785), na wynalazek paropłódców (kotłów parowych), za pomocą których ciepło w jak najszczuplejszej objętości rozwija i jak najmniejszym aparatem używa się, na lat pięć. Nr. 6945-H. II. — O zachowanie tajemnicy proszono. Z publicznych na zdrowie względów wykonywaniu tego przywileju nic na przeszkodzie nie stoi.

Chrystyanowi Steinkellner, producentowi harmonik, mieszkającemu we Wiedniu (na przedmieściu Schottenfeld Nr. 483), na poprawienie konstrukcyi akordeonów, za pomocą jakiej sprężyny cisnące trwalszemi, manipulacya instrumentu łatwiejszą, i takowy przez umieszczenie skali chromatycznej dla każdego na fortepianie grającego do używania sposobnym się staje, na rok jeden. Nr. 7008-H. II. — O zachowanie tajemnicy proszono.

Ludwikowi Stegmann, prywatnie żyjącemu, mieszkającemu we Wiedniu (na przedmieściu Landstrasse Nr. 448), na wynalazek aparatu wyprowadzania powietrza i dymu, za pomocą którego zepsute powietrze z szpitalów, kasarni etc., a szczególnie dym z kawiarni i innych takowych miejscowości prędko i pewnie sposobem pojedynczym i tanim oddalonym być może, na rok jeden. Nr. 7058-H. II. — O zachowanie tajemnicy proszono. Ze względów policyjnych co do budowy i ognia wykonywaniu tego przywileju nic na przeszkodzie nie stoi.

34.

V e r z e i c h n i s s

der von dem *Ministerium des Handels* am 3. November 1849 verlichenen ausschliessenden *Privilegien*.

Dem *Vincenz Fr. Dall'Aglio*, k. k. Beamten, und *Carl Haferl*, bürgerlichen Tapezierer, wohnhaft zu *Wien* (*St. Ulrich Nr. 26*), auf die *Erfindung einer Masse*, womit jedes nasse oder feuchte *Mauerwerk* binnen 48 Stunden der Art trocken gelegt werde, dass keine Spur von Nässe je wieder erscheint, auf ein Jahr. Nr. 6943 - H. II. — Die *Geheimhaltung* wurde angesucht. In öffentlichen *Sanitäts-Rücksichten* steht der *Ausübung dieses Privilegiums* kein *Bedenken* entgegen.

Dem *Franz Xaver Wurm*, *Ingenieur und Mechaniker*, wohnhaft zu *Wien* (*Leopoldstadt Nr. 606*), auf die *Verbesserung einer Feuerungsmethode für Dampfkessel*, so wie für *Puddling- und Schweissöfen*, wodurch ein bedeutend grösserer Theil der aus dem *Brennstoffe* entwickelten *Wärme* in höherer *Intensität* zum *Nutzeffecte* gebracht, der *Verbrennungsprocess* gleichförmiger und leichter regulirt, der *Rauch* gänzlich verzehrt, und daher eine bedeutende *Ersparung an Brennmaterial* erzielt werde, auf zwei Jahre. Nr. 6944 - H. II. — In öffentlichen *Sicherheits-Rücksichten* steht der *Ausübung dieses Privilegiums* kein *Bedenken* entgegen.

Dem *Jacob Franz Heinrich Hemberger*, *Verwaltungs-Director*, wohnhaft zu *Wien* (*Stadt Nr. 785*), auf die *Erfindung von Dampferzeugern (Dampfkessel)*, wodurch sich die *Wärme* im kleinstmöglichen *Raume* entwickle, und durch den kleinstmöglichen *Apparat* verwendet werde, auf fünf Jahre. Nr. 6945 - H. II. — Die *Geheimhaltung* wurde angesucht. In öffentlichen *Sicherheits-Rücksichten* steht der *Ausübung dieses Privilegiums* kein *Bedenken* entgegen.

Dem *Christian Steinkellner*, *Harmonika-Erzeuger*, wohnhaft zu *Wien* (*Schottenfeld Nr. 483*), auf eine *Verbesserung in der Construction der Accordeons*, wodurch die *Druckfedern* an *Dauerhaftigkeit* gewinnen, die *Handhabung des Instrumentes* erleichtert, und dasselbe durch *Anbringung einer chromatischen Scala* für jeden *Clavierspieler* zur *Behandlung* geeignet gemacht werde, auf ein Jahr. Nr. 7008 - H. II. — Die *Geheimhaltung* wurde angesucht.

Dem *Ludwig Stegmann*, *Privatier*, wohnhaft zu *Wien* (*Landstrasse Nr. 448*), auf die *Erfindung eines Luft- und Rauch-Ableitungs-Apparates*, mittelst dessen die verdorbene *Luft* aus *Spitälern, Casernen etc.*, und besonders der *Rauch* aus *Caffeh-Etablissements* und anderen derartigen *Localitäten* schnell und sicher auf eine einfache und billige *Weise* entfernt werden könne, auf ein Jahr. Nr. 7058 - H. II. — Die *Geheimhaltung* wurde angesucht. In *bau- und feuerpolizeilichen Rücksichten* steht der *Ausübung dieses Privilegiums* kein *Bedenken* entgegen.

35.

S p i s

przywilejów wyłącznych przez ministerstwo handlu dnia 8. Listopada 1849 udzielonych.

Fryderykowi de B o d m e r, cywilnemu inżynierowi z Paryża, mieszkającemu we Wiedniu (na przedmieściu Josefstadt Nr. 125), na wynalazek szybkoprasy durkarskiej cylindrowej, za pomocą której w godzinie dwadzieścia tysięcy egzemplarzy dzienników lub innych jakiegokolwiek bądź formatu wydrukować można, przyczem używa się papieru bez końca, który dopiero po druku na końcu maszyny w tejże na egzemplarze podziela się, i przyczem odwilżanie papieru na tej samej maszynie dzieje się, na rok jeden. 7104-H. II. — Rewers cudzoziemczy przedłożonym został. Ze strony policji przeciw osobie o przywilej proszącego żadna nie zachodzi przeszkoda.

Henrykowi P f i t z n e r i Franciszkowi B e c k e r s, dyrektorom c. k. uprzywilejowanej fabryki Milli - świec, mieszkającym we Wiedniu (na przedmieściu Wieden Nr. 83), na odkrycia i poprawienia w tym celu, aby wszelkie zwierzęce i roślinne gatunki słuści jako też gatunki żywic przemienić na meta-margarin- i meta-elainkwas a tenże użyć tak do taniego i wybornego sposobu oświecenia jako i do innych przemysłowych zamiarów, na lat pięć. Nr. 7108-H. II. — O częściowe zachowanie tajemnicy proszono. Z publicznych na zdrowie względów wykonywaniu tego przywileju nie stoi nic na przeszkodzie.

Jerzemu L e i d e n f r o s t, miejskiemu stolarzowi, mieszkającemu we Wiedniu (na przedmieściu Leopoldstadt Nr. 363), na odkrycie sposobu, drzewo w pniach przez wpajanie farbujących lub skamieniających płynności na mechanicznej drodze farbować i trwalszem zrobić, na lat dwa Nr. 7131-H. II.

Józefowi W e i s s, uprzywilejowanemu fabrykantowi wełny leśniej, mieszkającemu w Zuckmantel (w c. k. Szląsku), na poprawienie w użyciu śpilek sosisiennych do produkcji wełny leśnej i innych pożytecznych wyrobów na lat trzy. Nr. 7179-H. II. — O zachowanie tajemnicy proszono.

36.

Pismo rozporządzające ministra wyznań i oświecenia ddo. 15. Listopada 1849,

do panów naczelników krajowych w niższej Austrii, A. powyżej Ensu, Czechach, Styryi, Illiryi, Morawii, Galicyi, Bukowinie, Karyntyi, Krakowie, Dalmacyi,

mocą którego ustanawia się iż z początkiem przyszłego roku szkolnego oprócz rzeczywistych profesorów uniwersyteckich, lycealnych lub gimnazjalnych, sprawowanie nauczycielskiego urzędu gimnazjalnego, jedynie tym tylko dozwolone będzie, którzy wedle przepisu, nowo wydanego, na nauczycielski urząd gimnazjalny egzaminowani są.

Nauczanie przez suplentów, jakie obecnie w gimnazyjach częścią miejsce ma, tylko na ten rok ze względu na zachodzące okoliczności przechodowe dozwala się, przeto proszę Wielmożnego Pana, byś uwagę wszystkich gimnazjalnych ciał nauko-

35.

V e r z e i c h n i s s

der von dem Ministerium des Handels am 8. November 1849 verliehenen ausschliessenden Privilegien.

Dem Friedrich von Bodmer, Civil-Ingenieur aus Paris, wohnhaft zu Wien (Josephstadt Nr. 125), auf die Erfindung einer Cylinder-Schnelldruckpresse, womit in einer Stunde zwanzigtausend Zeitungs- oder andere Exemplare von beliebigem Formate gedruckt werden können, wobei Papier ohne Ende angewendet werde, welches erst nach dem Drucke am Ende der Maschine von derselben in Exemplare getheilt wird, und wobei das Befeuchten des Papiers auf der Maschine selbst geschehe, auf ein Jahr. 7104-H. II. — Der Fremden-Revers liegt vor. Polizeilicher Seits wurde gegen die Person des Privilegiums-Werbers kein Anstand erhoben.

Dem Heinrich Pfitzner und Franz Beckers, Directoren der k. k. privil. Millykerzenfabrik, wohnhaft zu Wien (Wieden Nr. 83), auf Entdeckungen und Verbesserungen, alle animalischen und vegetabilischen Fettsorten und Harzgattungen in Meta-Margarin- und Meta-Elain-Säure umzuwandeln, und diese zu einem wohlfeilen und vortrefflichen Beleuchtungsmittel, und zu sonstigen industriellen Zwecken zu verwenden, auf fünf Jahre. Nr. 7108-H. II. — Die theilweise Geheimhaltung wurde angesucht. In öffentlichen Sanitäts-Rücksichten steht der Ausübung dieses Privilegiums kein Bedenken entgegen.

Dem Georg Leidenfrost, bürgerlichen Tischlermeister, wohnhaft zu Wien (Leopoldstadt Nr. 363), auf die Entdeckung eines Verfahrens, Holz in Stämmen durch Einflossung färbender oder versteinender Flüssigkeiten auf mechanischem Wege zu färben und dauerhafter zu machen, auf zwei Jahre. Nr. 7131-H. II.

Dem Joseph Weiss, privil. Waldwollfabrikanten, wohnhaft zu Zuckmantel (in k. k. Schlesien), auf eine Verbesserung in der Verwendung der Nadeln von Pinusarten zur Erzeugung von Waldwolle und anderen nützlichen Producten, auf drei Jahre. Nr. 7179-H. II. — Die Geheimhaltung wurde angesucht.

36.

**Schreiben des Ministers des Cultus und Unterrichts vom
15. November 1849,**

an die Herren Länderchefs von Niederösterreich, Oesterreich ob der Enns, Böhmen, Steiermark, Illirien, Mähren, Galisien, Bucowina, Kärnthen, Krakau, Dalmatien,

wodurch bestimmt wird, dass vom künftigen Studienjahre angefangen, ausser wirklichen Universitäts-, Lyceal- oder Gymnasial-Professoren, nur denjenigen die Versetzung eines Gymnasial-Lehramtes gestattet werden wird, welche nach der neu erlassenen Vorschrift für das Gymnasial-Lehramt geprüft sind.

Die Besorgung des Unterrichts durch Supplenten, wie sie gegenwärtig theilweise an den Gymnasien geschieht, ist nur für dieses Jahr wegen der obwaltenden Uebergangszustände zulässig, und ich ersuche Euere Wohlgeboren daher, alle Gymnasial-Lehrkörper auf den Um-

wych na tę okoliczność zwrócić chciał, iż na przyszłość nikomu, chyba że już bez tego jest profesorem uniwersyteckim, lycealnym lub gimnazyalnym, dozwolnić się będzie mogło, urząd nauczycielski gimnazyalny sprawować, jeżeli egzaminowanym nie jest podług wydanego w nowszych czasach przepisu co do nauczycielskiego urzędu gimnazyalnego, aby jeszcze w ciągu tego roku szkolnego wszyscy suplenci starania przyłożyli, dostąpić obieralności na nauczyciela gimnazyalnego podług nowej ustawy względem egzaminu dla kandydatów na gimnazyalny urząd nauczycielski, w celu czego komisją egzaminacyjną we Wiedniu już ustanowiono, i także same wnet i na innych jeszcze miejscach ustanowionemi zostaną.

Thun m. p.

37.

Pismo rozporządzające ministra wyznań i oświecenia ddo. 24. Listopada 1849,

do panów naczelników krajowych w niższej Austrii, A. powyżej Ensu, Czechach, Pobrzeżu, Styrii, Illiryi, Morawii, Galicyi, Bukowinie, Karyntyi, Tyrolu, Krakowie, Dalmaeyi,

mocą którego niektóre postanowienia projektu co do organizacyi austriackich gimnazyów i szkół realnych *) bez zwłoki w wykonywanie wchodzą.

D l a w s z y s t k i e h.

Uznano za rzecz stósowną, niektóre oddziały projektu co do austriackich gimnazyów i szkół realnych, dekretem z dnia 15. Września t. r. L. 6467 wydanego, bez zwłoki w wykonanie wprowadzić, mianowicie:

§. 72. względem prowadzenia księgi klasowej, i należąca do tegoż instrukcją Nr. X. str. 182—183,

§. 97. względem nauczycieli klasowych, i należąca do tegoż instrukcją Nr. XIV. str. 197—200.

§. 109. względem dyrektora, i należąca do tegoż instrukcją Nr. XV. str. 200—209, jako też §§. 110. — 114. względem konferencyi nauczycielskich.

Jeżeliby w tych, już teraz w wykonanie wprowadzić się mających, rozporządzeniach niektóre postanowienia zachodziły, odnoszące się na urządzenia obecnie jeszcze nie istniejące, tedy tymczasowo i jak długo nie znajdują się urządzenia za podstawę służące, wykonanie w kwestyi będących postanowień, stósownie do ich właściwości albo wstrzymać, albo wykonanie tymczasowo do urządzeń obecnie istniejących zastosować a dopiero wtedy zupełnie skutecznąć się ma, kiedy w skutek na przyszłość zaprowadzić się mających zmian tych urządzeń przeszkody zachodzące usuniętemi zostaną.

Szczególnie, gdy i dopóki Rada szkolna zaprowadzoną nie jest, wszelkie z zakresem działalności przyszłej Rady szkolnej stykające się postanowienia, w do-

*) Projekt ten przez ministerjum wyznań i oświecenia oddzielnie w jednym tomie we formacie pół ćwiartkowym do druku podany, znajduje się w c. k. drukarni nadwornej i rządowej.

stand aufmerksam zu machen, dass künftig Niemanden, der nicht schon ohnehin Universitäts-, Lyceal- oder Gymnasial-Professor ist, wird gestattet werden können, das Lehramt an Gymnasien zu versehen, wenn er nicht nach der neuerlich erlassenen Vorschrift für das Gymnasial-Lehramt geprüft ist, damit sich noch im Laufe dieses Schuljahres alle Supplenten bemühen mögen, die Wahlfähigkeit zu einem Gymnasial-Lehrer nach dem neuen Prüfungsgesetze für Gymnasial-Lehramts-Candidaten zu erlangen, zu welchem Ende eine Prüfungs-Commission in Wien bereits aufgestellt ist, und eben solche demnächst noch an andern Orten werden aufgestellt werden.

Thun m. p.

37.

Schreiben des Ministers des Cultus und Unterrichts vom 24. November 1849,

an die Herren Länderchefs von Niederösterreich, Oesterreich ob der Enns, Böhmen, Küstenland, Steiermark, Illirien, Mähren, Galizien, Bucowina, Kärnthen, Tirol, Krakau, Dalmatien,

wodurch einige Bestimmungen des Entwurfes der Organisation der österreichischen Gymnasien und Realschulen *) ohne Verzug in Wirksamkeit gesetzt werden.

Für Alle.

Es ist für zweckmässig erachtet worden, einige Abschnitte des mit Decret vom 15. September d. J., Z. 6467, hinausgegebenen Entwurfes der Organisation der österreichischen Gymnasien und Realschulen ohne Verzug in Wirksamkeit treten zu lassen, und zwar:

den §. 72 in Betreff des zu führenden Classenbuches und die dazu gehörige Instruction Nr. X, S. 182—183,

den §. 97 in Betreff der Classenlehrer, und die dazu gehörige Instruction Nr. XIV, S. 197—200,

den §. 109 in Betreff des Directors und die dazu gehörige Instruction Nr. XV, S. 200—209,

und die §§. 110—114 in Betreff der Lehrerconferenz.

In soferne in diesen nunmehr in Wirksamkeit zu setzenden Anordnungen einige Bestimmungen vorkommen, welche sich auf gegenwärtig noch nicht ins Leben getretene Einrichtungen beziehen, so ist vorläufig und in so lange als die zu Grunde liegenden Einrichtungen nicht vorhanden sind, mit der Ausführung der fraglichen Bestimmungen, je nach Beschaffenheit derselben entweder innezuhalten, oder die Ausführung vorläufig den gegenwärtig bestehenden Einrichtungen anzupassen, und erst dann vollständig zu bewirken, wenn in Folge der künftig stattgefundenen Aenderung dieser Einrichtungen die obwaltenden Hindernisse beseitigt seyn werden.

Insbesondere sind, da, und in so lange die Einsetzung des Schulrathes nicht stattgefunden hat, die sämmtlichen, den Wirkungskreis des künftigen Schulrathes berührenden

*) Dieser Entwurf ist von dem Ministerium des Cultus und Unterrichts abgesondert in einem Octavbände in Druck gelegt worden und in der k. k. Hof- und Staatsdruckerei zu haben.

tyczących miejscach projektu zawarte, tymczasowo jeszcze zawieszono są, a podzielenie interesów co do steru gimnazyów między gimnazya, rządu krajowe i ministerjum aż do mianowania inspektorów gimnazyalnych, w swym terażniejszym stanie zostaje.

Postanowienia wyż przytoczonych paragrafów i instrukcyi, tyczące się uporządkowania uczniów podług rang (lokacyi), teraz jeszcze zastosowania nie znajdują, chyba w tych gimnazyach, w których lokacyą już rzeczywiście wprowadzono, lecz wtedy wejdą w wykonywanie, kiedy skutecznionem się stanie poprzednicze ku temu urządzenie.

Toż samo tyczy się postanowień względem nauczycieli pomocniczych i pobocznych.

Za nauczycieli pomocniczych, którzy (wedle §. 110. ustępu 2.) do konferencyi gimnazyalnej należą, póki postanowienia §. 91. nie weszły w zupełne wykonywanie, i wskutek czego częścią jeszcze suplenci urząd nauczycielski sprawują, ci uważanymi być mają, na przyszłość zaś liczbą takowych objętemi bydź mają tylko osoby w §. 91. Nr. 3. namienione.

Do nauczycieli pobocznych należą tymczasowo, dopóki organizacya zupełnie do skutku nie przyjdzie, nauczyciele przedmiotów tylko technicznych, kaligrafii, rysunku, śpiewania i gimnastyki.

Z pomiędzy nauczycieli pobocznych nauczyciele sztuki gimnastycznej częstoby mogli objaśnienia o moralnym stanie i potrzebach uczniów, jako też odpowiednie ku temu porady udzielać, a tem samem ze skutkiem przyczyniać się do jednego z najważniejszych zadań działania szkolnego. Przeto od uznania dyrektora zależeć będzie, nauczyciela sztuki gimnastycznej, pod względem na jego osobowość i zachodzące stosunki właśnie namienione, do konferencyi przywoływać, atoliż tylko z g ł o s e m p o r a d c z y m , i także postępowanie z innymi nauczycielami pobocznymi we wszystkich tych przypadkach zachowywać, w których to za stósowne i potrzebne uważa.

Wasza zechce więc zarządzić, aby oznaczone §§. projektu organizacyjnego wraz z instrukcyami tudzież należącemi z ściśłem uwzględnieniem uwag wyż wymienionych, w gimnazyach i szkołach realnych zakresu Jego urzędowania, w wykonanie weszły.

Dla Dalmacyi, Tyrolu i Pobrzeża.

Dla gimnazyów, których językiem naukowym język włoski, niezadługo prześlę przekład dotyczących paragrafów i instrukcyi; przekład zupełnego projektu przyszłej organiza i gimnazyów później nastąpi.

Thun m. p.

Bestimmungen, welche in den betreffenden Stellen des Entwurfes enthalten sind, einstweilen noch suspendirt, und es bleibt die auf die Leitung der Gymnasien bezügliche Geschäftsvertheilung unter die Gymnasien selbst, die Landesbehörden und das Ministerium bis zur Ernennung von Gymnasial-Inspectoren in ihrem gegenwärtigen Zustande.

Die Bestimmungen der oben angeführten Paragraphe und Instructionen, welche sich auf die Rangordnung (Location) der Schüler beziehen, finden ausser an den Gymnasien, wo die Location bereits factisch eingeführt ist, für jetzt keine Anwendung, sondern werden dann in Wirksamkeit zu treten haben, wenn die hiebei vorausgesetzte Einrichtung in Ausführung gebracht ist.

Dasselbe gilt in Betreff der Bestimmungen über die Hilfs- und Nebenehrer.

Als Hilfslehrer, welche (laut §. 110, Absatz 2) der Gymnasialconferenz angehören, sind, so lange die Bestimmungen des §. 91 nicht in volle Wirksamkeit getreten sind, und in Folge dessen noch Supplenten das Lehramt zum Theil versehen, diese zu betrachten; in der Folge aber werden in die Zahl derselben die im §. 91, Nr. 3, bezeichneten Individuen einzubegreifen seyn.

Zu den Nebenehrern gehören einstweilen, bis die Organisation in vollem Gange ist, die Lehrer bloss technischer Gegenstände, der Kalligraphie, des Zeichnens, des Gesanges und der Gymnastik.

Unter den Nebenehrern dürften die Lehrer der Turnkunst nicht selten in der Lage seyn, Aufschlüsse über die sittlichen Zustände und Bedürfnisse der Schüler und entsprechende Rathschläge zu ertheilen, und hiedurch an einer der wichtigsten Aufgaben der Schulkirksamkeit sich mit Erfolg zu betheiligen. Es wird desshalb vom Ermessen des Directors abhängig gemacht, den Lehrer der Turnkunst, mit Rücksicht auf dessen Persönlichkeit und auf das Eintreten der eben angedeuteten Verhältnisse, jedoch nur mit berathender Stimme, den Conferenzen beizuziehen, und das gleiche Verfahren in Bezug auf andere Nebenehrer in allen denjenigen Fällen, wo er es für zweckmässig und nothwendig erachtet, einzuhalten.

Euere Wohlgeboren wollen demnach die Veranlassung treffen, dass die bezeichneten Paragraphe des Organisations-Entwurfes nebst den dazu gehörigen Instructionen mit genauer Berücksichtigung der vorstehenden Bemerkungen, an den Gymnasien und Realschulen Ihres Amtsbezirkes in Wirksamkeit gesetzt werden.

Für Dalmatien, Tirol und das Küstenland.

Für die Gymnasien, deren Unterrichtssprache die italienische ist, werde ich eine Uebersetzung der betreffenden Paragraphe und Instructionen demnächst übersenden; eine Uebersetzung des vollständigen Entwurfes der künftigen Organisation der Gymnasien wird später nachfolgen.

Thun m. p.

Rozrządzenie ministra wyznań i oświecenia z dnia 24. Listopada 1849,
do panów naczelników krajowych w niższej Austrii, Czechach, Morawii, Tyrolu, Styryi, Galicyi i do
przełożonego komisji gubernialnej w Krakowie,
z przepisem co do korespondencji władz akademiecznych z ministerstwem oświe-
cenia i panami naczelnikami krajowymi, jako i co do toku interesów przy poda-
niach i rekursach w sprawach naukowych.

W celu dokładniejszego uregulowania stanowiska, prowizorycznymi ustawy w najnowszych czasach względem wyższej rzeczy naukowej wydanymi, uniwersytetom danego, co do stosunków między władzami akademiecznymi a ministerstwem oświecenia i naczelnikiem krajowym (na przyszłość namiestnikiem), działać mają postanowienia następujące :

1. Już rozrządzeniem ministeryalnym z dnia 6. Kwietnia 1848, L. 2618 wyznaczono, że podporządkowanie uniwersytetów pod rząd krajowy co do prowadzenia rzeczy naukowych ustaje, a przez ustawy w nowszych czasach wyszłe, szczególnie przez ustawę prowizoryczną z dnia 27. Września t. r. względem organizowania władz akademiecznych, przez prowizoryczny porządek naukowy na rok 1850 i przez porządek dyscyplinarny z dnia 11. Października t. r. nadano wszechnicom samodzielności w rozciągniętej mierze i uznano, że te już obecnie w rzeczach naukowych bezpośrednio ministerstwu oświecenia podlegają.

O ile zaś obowiązkiem jest naczelnika krajowego, jako zastępcy rządu Najjaśniejszego Pana, nad wykonywaniem praw w zupełnej ich objętości czuwać w tym kraju koronnym, któremu przewodniczy, i o ile tenże w całym działaniu administracyjnym w dotyczącym kraju koronnym jako organ rządu najwyższy uważanym być ma, podlegają mu z tego względu także i władze akademieczne.

Przysłuża mu więc prawo w sprawach takowych zlecenia wydawać do władz akademiecznych, które winni są, udzielać mu pożądane objaśnienia, a skoroby pomocy rządu krajowego potrzebowały, udać się do niego drogą relacji.

2. Aby też naczelnik krajowy co do ważniejszych, uniwersytetów krajowych, dotyczących się spraw, w ciągłej wiadomości utrzymanym zostawał i w położeniu się znajdował, bez zwłoki, gdzie tego potrzeba, ministerstwu swe zdania składać, przeto korespondencya między ministeryum i władzami akademiecznymi przez jego ręce iść powinna.

3. Wszelkie podania kolegiów profesorskich wprawdzie bezpośrednio do ministeryum wystosowane być mają, wszelakoż stósownie do §. 20. ustawy z dnia 27. Września t. r. pierwaj przez senat akademicki lub przez rektora jako jego przełożonego iść powinny. Senat akademicki lub wedle okoliczności rektor podawać je tedy ma, w miarę ważności przedmiotu z własnym swem sprawozdaniem albo bez tegoż z przydaniem tylko swych uwag lub pojedynczo swem „Vidi” zaopatrzone, pod kopertą do naczelnika krajowego ku jego wejrzeniu i dalszemu przesłaniu do ministerstwa oświecenia. W ten sam sposób też i protokoły posiedzeń przedłożonemi być mają.

Wszelkie rezolucye i inne rozporządzenia ministerstwa równie tak przez naczelnika krajowego władz akademieckich dochodzić będą.

**Erlass des Ministers des Cultus und Unterrichts vom
24. November 1849,**

an die Länderchefs von Niederösterreich, Böhmen, Mähren, Tirol, Steiermark, Galisien und den Vorstand der Gubernial-Commission in Krakau,

mit einer Vorschrift, betreffend die Correspondenz der akademischen Behörden mit dem Unterrichtsministerium und den Länderchefs, und den Geschäftsgang bei Eingaben und Recursen in Studienangelegenheiten.

Zur genaueren Regelung der, durch die jüngst-erflossenen provisorischen Gesetze über das höhere Studienwesen, den Universitäten gegebenen Stellung haben in Betreff des Verkehrs der akademischen Behörden mit dem Ministerium des Unterrichts und mit dem Landeschef (künftig Statthalter) nachstehende Bestimmungen zu gelten:

1. Schon durch den Ministerialerlass vom 6. April 1848, Z. 2618, wurde ausgesprochen, dass die Unterordnung der Universitäten unter die Landesbehörde, in Beziehung auf die Leitung in Studiensachen aufhöre, und durch die neuerlich erflossenen Gesetze, und zwar insbesondere durch das provisorische Gesetz vom 27. September d. J. über die Organisation der akademischen Behörden, durch die provisorische Studienordnung für das Jahr 1850 und durch die Disciplinarordnung vom 11. October d. J. wurde den Hochschulen im ausgedehnten Masse Selbständigkeit verliehen und anerkannt, dass sie nunmehr in Studiensachen unmittelbar dem Unterrichtsministerium unterstehen.

In soferne aber dem Landeschef als Stellvertreter der Regierung Seiner Majestät obliegt, in dem Kronlande, welchem er vorgesetzt ist, über die Befolgung der Gesetze in ihrem ganzen Umfange zu wachen, und in soferne er als das höchste Organ der Regierung bezüglich der gesammten administrativen Thätigkeit in dem betreffenden Kronlande anzusehen ist, unterstehen ihm in dieser Beziehung auch die akademischen Behörden. Es steht ihm zu, in solchen Angelegenheiten Weisungen an die akademischen Behörden zu erlassen, sie haben ihm jede gewünschte Auskunft zu ertheilen, und wo sie des Beistandes der Landesregierung bedürfen, sich berichtlich an ihn zu wenden.

2. Damit der Landeschef auch in fortlaufender Kenntniss der wichtigeren, die Landesuniversitäten betreffenden Angelegenheiten erhalten werde, und in der Lage bleibe, da wo es nöthig ist, dem Ministerium sein Gutachten ohne Verzug zu erstatten, ist die Correspondenz zwischen dem Unterrichtsministerium und den akademischen Behörden durch seine Hände zu leiten.

3. Alle Eingaben der Professorencollegien sind zwar unmittelbar an das Ministerium zu richten, haben jedoch in Gemässheit des §. 20 des Gesetzes vom 27. September d. J. vorerst durch den akademischen Senat oder den Rector als dessen Vorstand zu gehen. Der akademische Senat oder nach Umständen der Rector hat sie sohin nach Massgabe der Wichtigkeit des Gegenstandes mit einem eigenen Berichte, oder ohne einen solchen mit blosser Beifügung seiner Bemerkungen oder einfach mit seinem Vidi versehen, unter Couvert an den Landeschef zu seiner Einsichtnahme und Weiterbeförderung an das Unterrichtsministerium zu überreichen. In solcher Weise sind auch die Sitzungsprotokolle vorzulegen.

Alle Erledigungen und andere Erlässe des Ministeriums werden den akademischen Behörden eben so durch den Landeschef zukommen.

4. Wyjątek miejsce znajduje w celu upojedyńczenia toku interesów dla uniwersytetu wiedeńskiego o tyle tylko, że konsystorz podania swe bezpośrednio do ministerstwa zanosić ma, które w położeniu jest, na najkrótszej drodze, gdzie tego potrzeba wymaga, porozumieć się z naczelnikiem krajowym.

5. Wszelkie proźby studentów albo innych osób w sprawach, odnoszących się albo do rzeczy naukowej albo do wszechnic, ogółem je wzięwszy albo w ich członkowskości, zawsze do dotyczących władz akademickich a więc i w tych przypadkach podawać się mają, w których te do stanowczego rozstrzygnięcia sprawy upoważnionymi nie są, aby otrzymały sposobność, z uniknieniem wszelkiej niepotrzebnej odwołki, dawać swe zdanie o sprawie przed ostatecznym teźże rozstrzygnięciem.

6. Toż samo stosuje się teź i do rekursów założonych przeciw rozstrzygnięciu władz akademicznych. Takowe do teź władzy akademicznej podawać się mają, przeciw rozporządzeniu której rekurs założono.

7. Podania senatu akademicznego i różnych kolegiów profesorskich, do ministerstwa oświecenia wystósowane, nie łącznie jednym sprawozdaniem konkomitacyjnym, lecz oddzielnie przynajmniej podług fakultetów przedłożonemi być mają. Osobliwie akta szczególnej ważności, lub które własnej wymagają rozprawy, każdego czasu od wszystkich innych podać oddzielnie do naczelnika krajowego, a od tegoż dalej do ministerstwa oświecenia przesyłać się mają.

8. Nakoniec w ogólności na uwadze mieć się winno, iż protokoły posiedzeń władz akademicznych jedynie tylko dokumentami rozpraw wewnętrznych tych kolegiów bynajmniej zaś ku temu przeznaczonemi i sposobnemi są, bezpośrednio w takowych jak to już zaszło, zażalenia, wnioski lub zapytania ministerstwu przedkładać.

Dla wszelkich takowych przedmiotów rozpraw samoistne podania z powodami ułożyć i na wyż wskazanej drodze do wiadomości i rozstrzygnięcia ministerstwa podawać się mają.

Thun m. p.

39.

Pismo rozporządzające ministra wyznań i oświecenia ddo. 25. Listopada 1849,

do pana naczelnika kraju Morawii,

mocą którego rozwiązują się niektóre zapytania co do przedsiębrania egzaminu z kandydatami na urząd nauczycielski gimnazjalny, co do trwania istniejących przepisów względem uprawnienia do udzielania nauki prywatnej w przedmiotach gimnazjalnych i filozoficznych, jako teź co do miejsca przeznaczonego, w którymby kandydaci na urząd nauczycielski wykształcenia naukowego nabyć mogli, nakoniec co do używania nauczycieli pomocniczych nieegzaminowanych.

W odpowiedzi na zapytania pod dniem 9. Listopada r. b. tudzież przedłożone rozporządza się co następuje.

Co do I. Ustawa względem egzaminu kandydatów na urząd nauczycielski gimnazjalny dozwala już, aby kandydatom, którzy, na miejscu komisji egzaminacyjnej nie

4. Eine Ausnahme findet nur zur Vereinfachung des Geschäftsganges hinsichtlich der Wiener Universität in soferne Statt, dass das Consistorium seine Eingaben unmittelbar an das Ministerium zu überreichen hat, welches in der Lage ist, den Landeschef, wo es nöthig ist, im kürzesten Wege einzuvernehmen.

5. Alle Gesuche von Studirenden oder anderen Personen in Angelegenheiten, welche sich auf das Studienwesen oder auf die Universitäten als Ganzes oder in ihren Gliederungen beziehen, sind stets bei den betreffenden akademischen Behörden, mühen auch in denjenigen Fällen zu überreichen, in welchen diese zur definitiven Erledigung der Angelegenheit nicht berechtigt sind, damit sie Gelegenheit erhalten, mit Vermeidung jeder unnöthigen Verzögerung vor der endlichen Erledigung einer Angelegenheit ihre gutachtliche Aeusserung über dieselbe abzugeben.

6. Dieses gilt auch in Ansehung der gegen Entscheidung der akademischen Behörden ergriffenen Recurse. Dieselben sind bei derjenigen akademischen Behörde zu überreichen, gegen deren Verfügung recurrirt wird.

7. An das Unterrichtsministerium gerichtete Eingaben der akademischen Senate und verschiedenen Professorencollegien sind nicht cumulativ mit Einem Einbegleitungsberichte, sondern wenigstens nach den Facultäten abgesondert vorzulegen. Insbesondere aber sind Actenstücke, welche von besonderer Wichtigkeit sind, oder eine eigene Verhandlung erfordern, jederzeit von allen anderen Eingaben getrennt an den Landeschef, und von ihm weiterhin an das Unterrichtsministerium zu befördern.

8. Endlich ist sich im Allgemeinen gegenwärtig zu halten, dass die Sitzungsprotokolle der akademischen Behörden nur Urkunden über Verhandlungen im Innern dieser Collegien, keineswegs aber bestimmt und geeignet sind, unmittelbar in derselben, wie es schon vorgekommen ist, Beschwerden, Anträge oder Anfragen dem Ministerium vorzulegen.

Ueber alle dergleichen Verhandlungsgegenstände sind selbständige motivirte Eingaben zu verfassen und auf dem oben angezeigten Wege zur Kenntniss und Entscheidung des Ministeriums zu bringen.

Thun m. p.

39.

Schreiben des Ministers des Cultus und Unterrichts vom 25. November 1849,

an den Landeschef von Mähren,

wodurch mehrere Anfragen in Beziehung auf die Vornahme der Prüfung der Gymnasial-Lehramts-Candidaten hinsichtlich der Fortdauer der bestehenden Vorschriften über die Berechtigung zur Ertheilung von Privatunterricht über Gymnasial- und philosophische Gegenstände, so wie in Ansehung des Bestimmungsortes, wo sich die Lehramts-Candidaten die geeignete wissenschaftliche Bildung aneignen mögen, endlich über die Verwendung ungeprüfter Hilfslehrer gelöst werden.

In Erledigung der unterm 9. November l. J. einbegleiteten Anfragen wird Folgendes bemerkt:

Ad I. Das Gesetz über die Prüfung der Gymnasial-Lehramts-Candidaten gestattet bereits den Candidaten, welche, ohne am Orte der Prüfungscommission zu seyn, um Zulassung

będąc, o przypuszczenie do egzaminu podawają, pytania do wypracowania w domu przesyłane były.

Równie też dozwala ona przeprowadzenie lekcyi na próbę dla tych kandydatów, którzy już suplowali; przeniesienie jakiej części funkcyi egzaminacyjnej ze strony komisyi egzaminacyjnej na inne jakie ciało nauczycielskie nie dopuszcza się.

Zostaje z resztą kandydatom na urząd nauczycielski do woli, względem egzaminu zgłaszać się do komisyi we Wiedniu już ustanowionej, albo czekać, dopóki też i gdzie indziej do skutku nie przyjdą komisye ustanowić się mające.

Co do II. Zasada, że przepisy istniejące w mocy dopóty zostają dopóki im wyraźnie działalność odjętą nie zostanie, stosuje się także i do dotychczasowych przepisów względem uprawnienia do udzielania nauki prywatnej w przedmiotach dawnego sześciopięcioletniego gimnazjum jako też i obu filozoficznych kursów obowiązkowych, które teraz do zupełnego gimnazjum przyłączone są.

Co do III. W celu dostąpienia tak ogólnego, jak też szczegółowego wykształcenia naukowego kandydatów na urząd nauczycielski nie gimnazya lecz uniwersytety stósowne są ku temu miejsca; w gimnazyjach jedynie tylko wykształcenia dydaktycznego i pedagogicznego osiągnąć można, a ku temu stósownym jest czasem rok próby po odbytych egzaminie naukowym.

Na to także uważnymi zrobić się mają kandydaci na urząd nauczycielski ku własnemu ich dobru. Jak tylko znajdą się egzaminowani kandydaci na urząd nauczycielski, tedy nieegzaminowanych jako nauczycieli już więcej używać nie wolno, lubo temczasowicie używanie tych ostatnich dozwala się.

Atoliż zaś przy takowem używaniu już teraz zważać się winno, że odtąd nauczyciel już nie wszystkie przedmioty gimnazyalne, lecz za zwyczaj tylko pewny zawód zastępować ma, przeto więc nie ukazuje się rzeczą stósowną kandydatom widoki czynić do suplowania wszystkich przedmiotów naukowych i wkładać na nich obowiązek takowy.

Thun m. p.

40.

Pismo rozporządzające ministra wyznań i oświecenia z dnia 25. Listopada 1849,

do pana naczelnika krajowego w Tyrolu,

mocą ktorego objaśniają się istniejące przepisy względem wyłączenia uczniów z jednego gimnazjum, względem wstąpienia tychże do wyższej klasy, względem postępowania dyscyplinarnego, jako też w szczególności względem nienadawania uczniom wyższych klas gimnazjalnych tytułu „Panie.”

Protokoły ciała nauczycielskiego w — z temi uwagami zwracają się:

Ta okoliczność, że uczeń z jednego gimnazjum wyłączonym został, tego skutku za sobą mieć nie może, iżby takowy dlatego samego do żadnego innego gimnazjum przyjętym być nie mógł, każde bowiem wyłączenie byłoby wyłączeniem ze wszystkich gimnazyów.

Do przestąpień ucznia często, jak wiadomo, powód dają otaczające go osoby, a owe ustają lub istotnie się zmniejszają ze zmianą ostatnich. Ciała nauczycielskie więc w takowych przypadkach samodzielne zdanie za zasadę sobie utworzyć

zur Prüfung einschreiten, die Fragen zur häuslichen Bearbeitung zuzusenden. Eben so gestattet es eine Nachsicht der Probelectionen bei Candidaten, welche bereits supplirt haben; eine Uebertragung eines Theiles der Prüfungsfunctionen von der Prüfungscommission auf irgend einen Lehrkörper ist nicht zulässig.

Es steht übrigens den Lehramtsandidaten frei, sich zur Prüfung bei der bereits in Wien eingesetzten Commission zu melden, oder zu warten, bis die auch anderwärts einzusetzenden Commissionen ins Leben werden getreten seyn.

Ad II. Der Grundsatz, dass die bestehenden Vorschriften in Geltung bleiben, bis sie ausdrücklich ausser Wirksamkeit gesetzt sind, gilt auch von den bisherigen Vorschriften über die Berechtigung, Privatunterricht über die Gegenstände des ehemuligen sechsjährigen Gymnasiums und der zwei philosophischen Obligatorurse, welche jetzt zum vollständigen Gymnasium vereinigt sind, zu ertheilen.

Ad III. Zur Erlangung der allgemeinen, so wie der speciellen wissenschaftlichen Bildung der Lehramts-Candidaten sind nicht die Gymnasien, sondern die Universitäten die geeigneten Orte; an den Gymnasien kann nur die didactische und pädagogische Ausbildung erworben werden, und dafür ist das Pro bejahr nach bestandener wissenschaftlicher Prüfung die geeignete Zeit.

Hierauf sind auch die Lehramts-Candidaten in ihrem eigenen Interesse aufmerksam zu machen. Sobald geprüfte Lehramts-Candidaten vorhanden seyn werden, dürfen ungeprüfte nicht mehr als Hilfslehrer verwendet werden, einstweilen ist jedoch die Verwendung der letzteren zulässig.

Es ist aber bei dieser Verwendung auch jetzt schon zu beachten, dass von nun an ein Lehrer nicht mehr alle Gegenstände des Gymnasiums, sondern in der Regel nur ein bestimmtes Gebiet zu vertreten hat, daher es nicht als zweckmässig erscheint, den Candidaten eine Supplirung aller Lehrgegenstände in Aussicht zu stellen und zur Pflicht zu machen.

Thun m. p.

40.

Schreiben des Ministers des Cultus und Unterrichts vom 25. November 1849,

an den Landeschef von Tirol,

wodurch mehrere Erläuterungen der bestehenden Vorschriften hinsichtlich der Ausschliessung von Schülern aus einem Gymnasium, über das Aufsteigen derselben in eine höhere Classe, über die disciplinäre Behandlung, so wie insbesondere über die Nichtbeilegung des Titels „Herr“ an Schüler der höheren Gymnasialclassen gegeben werden.

Die Protokolle des Gymnasial-Lehrkörpers zu — folgen mit den Bemerkungen zurück:
Der Umstand, dass ein Schüler von einem Gymnasium ausgeschlossen worden, kann nicht zur Folge haben, dass derselbe desshalb an keinem andern Gymnasium aufgenommen werden könnte, weil sonst jede Ausschliessung eine Ausschliessung von allen Gymnasien wäre.

Die Vergehen eines Schülers sind bekanntlich nicht selten durch seine Umgebung veranlasst, und hören auf oder vermindern sich wesentlich bei einem Wechsel der letzteren. Die Lehrkörper werden also in solchen Fällen sich ein selbständiges Urtheil zu begründen haben,

mają, aby z jednej strony z uczniem nie za surowo postępować, z drugiej zaś też, jak tego odpowiedzialność ich wymaga, zakład swój od niesławy i zgorzenia uchować. Rozumie się z resztą, że na odmówione przyjęcie rekurs do wyższej władzy dopuszczalnym jest.

W kwestyi co do wstąpienia ucznia do klasy wyższej stósownie do drukowanego projektu organizacyjnego postępować należy.

Nie mniej stósowną jak potrzebną jest rzeczą dyscyplinarne z uczniami postępowanie zastósować do różności ich wieku i stopnia wykształcenia.

Największej jednak ku temu użyć trzeba przeczności, by temu przeszkodzić, ażeby uczniowie obu wyższych klas nie uważali się, zamiast uczniów gimnazjalnych, za uczniów uniwersytetu, przeczoby utrzymanie karności, im stósownej, wprost niepodobnem było.

Tak n. p. samo przesię rozumie się, iż tytuł „panie” im się nie należy i niemiał się być używać dla uczniów wstępujących, równie jak w niektórych innych stosunkach zbyteczne powierzchowne rozróżnienie uczniów tych klas od onych obu poprzedzających starannie unikać się będzie miało.

Thun m. p.

41.

Pismo rozporządzające ministra wyznań i oświecenia ddo. 27. Listopada 1849,

do naczelnika krajowego w Tyrolu i Vorarlbergu,
moca którego wyjaśniają się niektóre wątpliwości co do możności zastósownia postanowien nowego porządku naukowego do słuchaczy niższo-chirurgicznego kursu naukowego.

Zapytania lekarsko-chirurgicznego ciała naukowego w Insbruku dotyczące się porządku naukowego do słuchaczy niższo-chirurgicznego kursu naukowego zastósować się mającego, relacją z dnia 6. t. m. L. 580 $\frac{1}{2}$ przedłożone, proszę Wielmożnego Pana w sposób następujący załatwić:

Co do 1. Słuchacze niższo-chirurgicznego kursu naukowego co do przedmiotów naukowych, których w jednym roku słuchać chcą, o tyle zobowiązani są dawnym porządkiem prawem przepisany, iż nie mogą przyjętymi być do słuchania odczytów późniejszego kursu rocznego, póki nie odbyli, z odniesieniem dobrych skutków, egzaminów z przedmiotów naukowych poprzedzającego kursu rocznego, atoliż do ich woli zostaje do przedmiotów jednego kursu rocznego także i dwóch lat użyć.

Co do 2. Wydawaniu zaświadczeń uczęszczania co do przedmiotów naukowych nieobowiązkowych, nic na zawadzie nie stoi.

Co do 3. We fakultetach słuchaczy imatrikulowanych zaświadczenia uczęszczania wydawane być mogą, wszelakoż w takowe to zastrzeżenie wnieść się winno, że oni przedmioty dotyczące jako słuchacze nadzwyczajni uczęszczali.

Co do 4. Egzamina wedle istniejącego przedtem porządku egzaminacyjnego albo są roczne albo semestralne.

Thun m. p.

um einerseits einen Schüler nicht zu hart zu behandeln, anderseits aber auch, wie es ihre Verantwortlichkeit fordert, ihre Anstalt vor Unehre und Aergerniss zu bewahren. Es versteht sich übrigens, dass ein Recurs über verweigerte Aufnahme an die höhere Behörde zulässig ist.

Bei der Frage über das Aufsteigen eines Schülers in eine höhere Classe ist im Sinne des gedruckten Organisations-Entwurfes vorzugehen.

Es ist eben so zweckmässig als nothwendig, die disciplinäre Behandlung der Schüler den Verschiedenheiten des Alters und der Bildungsstufe anzupassen.

Es thut aber hierbei die grösste Vorsicht Noth, um zu verhindern, dass die Schüler der beiden obersten Classen sich für Studenten der Universiät, anstatt für Gymnasialschüler halten, wodurch die Aufrechthaltung der für sie passenden Disciplin geradezu unmöglich würde.

So z. B. versteht es sich von selbst, dass der Titel „Herr“ ihnen nicht gebührt, und bei den aufsteigenden Schülern ausser Gebrauch zu setzen war, gleichwie in manchen anderen Beziehungen eine grelle äussere Unterscheidung der Schüler dieser Classen von denen der beiden vorangehenden mit Sorgfalt zu vermeiden seyn wird.

Thun m. p.

41.

Schreiben des Ministers des Cultus und Unterrichts vom 27. November 1849,

an den Landeschef von Tirol und Vorarlberg,

wodurch mehrere Zweifel über die Anwendbarkeit der Bestimmungen der neuen Studienordnung auf die Hörer des niederen chirurgischen Lehrurses gelöset werden.

Die mit dem Berichte vom 6. d. M., Z. 5804, vorgelegten, sich auf die bei den Hörern des niederen chirurgischen Lehrurses einzuhaltende Studienordnung beziehenden Fragen des Innsbrucker medicinisch-chirurgischen Lehrkörpers, ersuche Ich Euere Wohlgeboren in folgender Weise zu erledigen:

Ad 1. Die Hörer des niederen chirurgischen Lehrurses sind in Bezug auf die Lehrgegenstände, welche sie in einem Jahre hören wollen, in sofern an die früher gesetzlich gewesene Ordnung gebunden, dass sie nicht in die Vorlesungen eines späteren Jahrganges aufgenommen werden können, bevor sie nicht aus den Lehrgegenständen des vorhergehenden die Prüfungen mit gutem Erfolge zurückgelegt haben, es steht ihnen jedoch frei, auf die Lehrgegenstände eines Jahrganges auch zwei Jahre zu verwenden.

Ad 2. Der Aufstellung von Frequentationszeugnissen über nicht obligate Lehrgegenstände steht kein Hinderniss entgegen.

Ad 3. An, den Facultäten immatrikulierte Zuhörer dürfen Besuchszeugnisse ausgefertigt werden, in welche jedoch die Klausel einzuschalten ist, dass sie die betreffenden Gegenstände als ausserordentliche Zuhörer frequentirt haben.

Ad 4. Die Prüfungen sind nach der früher bestandenen Prüfungsordnung entweder Jahres- oder Semestral-Prüfungen.

Thun m. p.

Pismo rozporządzające ministra wyznań i oświecenia z dnia 27. Listopada 1849,

do panów naczelników krajowych w 1. Austrii powyżej, 2. poniżej Ensu, 3. Styryi, 4. Karyntyi, 5. Tyrolu, 6. Czechach, 7. Morawii, 8. Galicyi, 9. Krakowie, 10. Bukowinie, 11. Dalmacyi, 12. Tryescie z jego okręgiem, Istrii i Gorycyi, 13. Krajinie,

mocą którego ustanawiają się postanowienia co do egzaminu przyjęcia, potrzebnego do wstąpienia do wyższych klas gimnazyalnych, jako też co do taksy egzaminu za takowy opłacać się mającej.

Dla wszystkich.

Z przyczyny częstych podań z tą prozbą, aby uczniowie do wyższych klas przyjętymi zostali, egzaminu z klas niższych stosownie do przepisów istniejących nie złożwszy, ministeryum oświecenia publicznego, odnosząc się do § 61. wydrukowanego projektu organizacyi dla gimnazyów, jako też do najwyższej rezolucyi z dnia 16. Września 1849, która ministeryum oświecenia upoważnia, postanowienia onegoż prowi-zorycznie zastosować, widzi się spowodowanem, dozwolnić, aby uczniowie takowi szczegól-nemu egzaminowi przyjęcia poddawali się, a na podstawie tegoż do tej klasy przy-jętymi zostali, do której usposobionemi są.

Ciała nauczycielskie przy takowych egzaminach z sumienną ścisłością postępować, a dyrektor pod własną² swą odpowiedzialnością przypuszczenie do klasy gimnazyalnej, tylko po osiągnięciu zupełnego przekonania się o dostateczności poprzedniczego wy-kształcenia proszącego o przyjęcie, dozwolić ma.

Dla 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 12, 13.

Przy składaniu egzaminów przyjęcia nie opłaca się za przeszłe lata opłata szkol-na, atoliż jednak taksa egzaminu, jaka poprzednio w ilości opłaty szkolnej jednoroc-zejnej t. j. przy egzaminach w celu przyjęcia do jednej z pierwszych sześciu klas gi-mnazyalnych

dla 1, 2, 3, 4, 6, 7, 12, 13,

w złt. r. dwanaście (12 złt. r.)

dla 8 i 10

w złt. r. ośm (8 złt. r.)

dla wszystkich wyjąwszy 5, 9, 11.

a przy egzaminach za przyjęcie do klasy 7^{ej} i 8^{ej}

dla 1, 2, 3, 4, 6, 7, 12, 13,

w złt. r. ośmnaście mon. konw. (18 złt. r.)

dla 8 i 10

w złt. r. dwanaście (12 złt. r.)

dla wszystkich wyjąwszy 5, 9, 11

ustanawia się.

Dla 5, 9, 11.

Za ten egzamin przyjęcia taksa opłacać się ma, jaka tymczasowo przy egzami-nach w celu przyjęcia do pierwszych sześć klas gimnazyalnych w złt. r. dwanaście (12 złt. r.) a do 7^{ej} i 8^{ej} klasy w złt. r. ośmnaście (18 złt. r.) ustanawia się.

Schreiben des Ministers des Cultus und Unterrichts vom 27. November 1849,

an die Herren Länderchefs von: 1. Oesterreich ob, 2. unter der Enns, 3. Steiermark, 4. Kärnthen, 5. Tirol, 6. Böhmen, 7. Mähren, 8. Galizien, 9. Krakau, 10. Bucowina, 11. Dalmatien, 12. Triest und seinem Gebiete, Istrien und Görz, 13. Krain,

wodurch Bestimmungen über die zum Eintritt in höhere Gymnasialclassen erforderliche Aufnahmsprüfung, so wie über die dafür zu entrichtende Prüfungstaxe festgesetzt werden.

Für Alle.

Aus Anlass häufiger Gesuche, in welchen gebeten wird, dass Schüler in höhere Gymnasialclassen aufgenommen werden, ohne die Prüfung aus den niederen Classen den bestehenden Vorschriften gemäss bestanden zu haben, findet das Ministerium des öffentlichen Unterrichts mit Bezug auf den §. 61 des im Drucke erschienenen Organisationsentwurfes für Gymnasien und auf die a. h. Entschliessung vom 16. September 1849, welche das Ministerium des Unterrichts die Bestimmungen desselben provisorisch in Anwendung zu bringen ermächtigt, zu gestatten, dass solche Schüler einer besonderen Aufnahmsprüfung unterzogen und auf Grundlage derselben, in diejenige Classe aufgenommen werden, für welche sie geeignet sind.

Die Lehrkörper haben bei diesen Prüfungen mit gewissenhafter Strenge vorzugehen, und der Director hat unter eigener Verantwortung die Zulassung in eine Gymnasialclasse nur nach genommener vollen Ueberzeugung von der ausreichenden Vorbildung des Aufnahmswerbers zu gestatten.

Für 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 12, 13.

Bei Ablegung der Aufnahmsprüfungen ist kein Schulgeld für vergangene Jahre, dagegen jedoch eine Prüfungstaxe zu entrichten, welche vorläufig im Betrage eines einjährigen Schulgeldes, d. i. bei Prüfungen für die Aufnahme in eine der ersten 6 Gymnasialclassen

für 1, 2, 3, 4, 6, 7, 12, 13

mit zwölf Gulden (12 fl.),

für 8 und 10

mit acht Gulden (8 fl.),

für alle mit Ausnahme von 5, 9, 11

und bei Prüfungen für die Aufnahme in die 7. und 8. Classe,

für 1, 2, 3, 4, 6, 7, 12, 13

mit achtzehn Gulden (18 fl.),

für 8 und 10

mit 12 Gulden (12 fl.),

für alle mit Ausnahme 5, 9, 11

festgesetzt wird.

Für 5, 9, 11.

Für diese Aufnahmsprüfung ist eine Taxe zu entrichten, welche vorläufig bei Prüfungen für die Aufnahme in die sechs ersten Gymnasialclassen mit zwölf Gulden (12 fl.) und für die 7. und 8. Classe mit achtzehn Gulden (18 fl.) festgesetzt wird.

Dla wszystkich.

Egzamina z pojedynczych zawodów naukowych, w dawniejszych filozoficznych obowiązkowych kursach rocznych zaprowadzone, po włączeniu onychże do gimnazjum jako klasy 7^{ej} i 8^{ej} niniejszem znoszą się z tem oświadczeniem, iż na miejsce onychże egzamin ze wszystkich zawodów naukowych razem jak w innych klasach gimnazjalnych nastąpić ma.

Wpływające taksy egzaminu na końcu każdego kursu między dyrektora i wszystkich zwyczajnych nauczycieli gimnazjalnych, bez względu czy przy egzaminach zatrudnionymi byli czy nie, na równe części w ten sposób podzielonemi być mają, żeby dyrektorowi z przyczyny dwojakiej jego własności jako przełożonemu i oraz nauczycielowi także i część dwojaka z podziału przypadła.

Proszę Waszę etc. byś to tameczno-krajowym ciałom nauczycielskim

przy 9 i 10

tamecznemu ciału gimnazjalnemu do wiadomości i zastosowania się wszystkich, tychże (tegoż) podać zechciał.

Thun m. p.

43.

Pismo rozporządzające ministra wyznań i oświecenia ddo. 30. Listopada 1849,

do pana naczelnika krajowego w Dalmacyi,

moją którego pod pewnemi ograniczeniami zezwala się na dalsze trwanie prawniczo-politycznej nauki prywatnej w Zarze także jeszcze i na rok szkolny 1850.

Z uwagi na powody w relacyi z dnia 15. Września t. r. L. 17921-3091 wykazane i na uczynione mi od tegoż czasu doniesienie Jego Excellencyi hrabiego Montecuccoli, że i w roku szkolnym 1850 nie mogą być rozpoczęte prelekcye w uniwersytetach Padwy i Pawii, widzę się spowodowanym, dalsze trwanie prawniczo-politycznej nauki prywatnej w Zarze w ten sposób, jakim to w rozporządzeniach ministeryalnych z dnia 5. Lipca 1848 L. 3629, 1. Grudnia 1848 L. 7521, 22. Grudnia 1848 L. 8143, 9. Lutego 1849 L. 488, i 6. Marca 1849 L. 1042 dozwolono, wyjątkowo także i na rok szkolny 1850 dozwolić, wszelakoż z następującemi uwagami, jakie i ustanowiona komisya egzaminacyjna za prawidło ściśle uważać ma:

1. Zastanawiające i co raz więcej występujące niestósowności nauki prywatnej, jaka w Zarze obecnie istnieje, nie byłyby się nigdy w tym stopniu ukazały, gdyby rozporządzenie z dnia 5. Czerwca 1848 ciągle tylko jako wyjątek od istniejącego systemu naukowego pojmowano i przeto też jak najściślej wykładano. Atoliż krok w krok co raz więcej od tegoż odstępowano, całkiem wyjątkowe, tylko z okoliczności czasu i ze względu na słuszność dozwolone ułatwienia w instytut od prawideł odstępujący a w niezgodności z prawidłami co raz więcej wzrastający przemieniono i onemuż wstecz zamiarowi ministerstwa oświecenia, jasno i powtórnie wyrzeczonemu, trwałości nadać usiłowano.

F ü r A l l e .

Die in den früheren philosophischen Obligatjahrgängen eingeführt gewesenen Prüfungen aus einzelnen Lehrfächern werden nach der Einbeziehung derselben in das Gymnasium als 7. und 8. Classe mit dem Bedeuten hiemit abgestellt, dass an ihre Stelle die cumulative Prüfung wie in den übrigen Gymnasialclassen zu treten habe.

Die eingehenden Prüfungstaxen sind am Ende jedes Semesters unter dem Director und die sämmtlichen ordentlichen Lehrer des Gymnasiums, mögen sie bei den Prüfungen beschäftigt gewesen seyn oder nicht, zu gleichen Theilen so zu vertheilen, dass auf den Director in seiner doppelten Eigenschaft als Vorstand und Lehrer auch ein doppelter Antheil entfalle.

*Ich ersuche Euer etc. hievon die dortländigen Gymnasiallehrkörper
bei 9 und 10*

den dortigen Gymnasialkörper

zu Allen

zu ihrer (seiner) Wissenschaft und Darnachachtung in Kenntniss setzen zu wollen.

Thun m. p.

43.

*Schreiben des Ministers des Cultus und Unterrichts
vom 30. November 1849,*

an den Herrn Landeschef von Dalmatien,

wodurch die Fortsetzung des juridisch-politischen Privatstudiums in Zara auch noch für das Studienjahr 1850 unter gewissen Beschränkungen bewilligt wird.

In Anbetracht der in dem Berichte vom 15. September d. J., Z. 17921-3091, entwickelten Gründe, und über die seither von Sr. Excellenz dem Grafen Montecuccoli an mich erstattete Anzeige, dass die Vorlesungen an den Universitäten Padua und Pavia auch im Studienjahre 1850 nicht eröffnet werden können, finde ich mich bewogen, die Fortsetzung des juridisch-politischen Privatstudiums in Zara in der Weise, wie dasselbe in den Ministerialerlassen vom 5. Juni 1848, Z. 3629, vom 1. December 1848, Z. 7521, vom 22. December 1848, Z. 8143, vom 9. Februar 1849, Z. 488 und 6. März 1849, Z. 1042, bewilligt worden war, ausnahmsweise auch für das Studienjahr 1850, jedoch mit folgenden Bemerkungen, welche sowohl das Gubernium als die eingesetzte Prüfungs-Commission zur strengen Richtschnur zu nehmen haben, zu gestatten:

1. Die auffallenden und immer mehr hervortretenden Unzukömmlichkeiten eines Privatstudiums, wie solches zur Zeit in Zara besteht, würden nie in dem Grade zum Vorschein gekommen seyn, wenn der Erlass vom 5. Juni 1848 stets als eine Ausnahme von dem bestehenden Studien-Systeme aufgefasst, und eben darum auf das strengste ausgelegt worden wäre. — Schritt für Schritt wurde jedoch immer mehr davon abgegangen, eine ganz exceptionelle bloss durch Zeitverhältnisse und Billigkeitsrücksichten zugestandene Begünstigung in ein abnormes und in der Abnormität immer mehr Ausdehnung gewinnendes Institut verwandelt, und demselben gegen die klar und wiederholt ausgesprochene Absicht des Unterrichts-Ministeriums Consistenz zu geben versucht.

A jeżeli mimo takowego postępowania ministeryum oświecenia przeciw spowodowanemu się widziało, w szczególnych przypadkach przypuścić mniej ściśle wykładanie treści pierwszego rozporządzenia z dnia 5. Czerwca 1848, i jeżeli także i obecnie dalsze trwanie takowej prywatnej nauki na rok 1850 dozwalam, to nie stało się to ani dzieje się dla tego, aby wstecz zamiarowi pierwszego rozporządzenia zasłały wypadki uchwalić, lecz aby przytem nie cierpiały trzecie osoby całkiem niewinne, iż od samego początku nie trzymano się stale stanowiska prawego.

2. Na rozciągnięcie dalszego trwania prawniczo-politycznej nauki prywatnej w Zarze zezwalam przeto tylko z zachodzących przyczyn do względu na słuszność, i z tem wyraźnym zleceniem, by Jaśnie Wielmożny Pan, tak ustanowionych komisarzy egzaminacyjnych, jak docentów stósownym sposobem o tem oznajmił, że rok szkolny 1850 ostatnim jest, w którym jeszcze takowe prywatne nauki dozwalają się i żeby przeto zawczasu o dalszym ciągu nauk swych, w jednej z uniwersytetów państwa cesarskiego, staranie mieli, niezgadza się bowiem z urządzeniem, nauce w uniwersyte-
tach austriackich niedawnemi czasy, na podstawie zasady wolnego nauczania jako i uczenia się nadanem, aby samą prywatną naukę za naukę uniwersytecką uważać miano.

3. Przy tem postanowieniu tem bardziej obstawać się będzie, o ile że Najjaśniejszy Pan na wniosek, pod dniem 30. Września t. r. przezemnie wprowadzony, najwyższą rezolucją z dnia 11. Października t. r. już zezwolił raczył, że w uniwersytetach we Wiedniu, w Pradze, we Lwowie, w Krakowie, Ołomuńcu, Gracu i Insbruku, prywatne nauki nadające prawo do ważnych w państwie zaświadczeń w fakultecie teologicznym, lekarskim i filozoficznym już z rokiem 1850 ustają, dla prawniczo-politycznego zaś jeszcze tylko w tym roku dozwalają się.

Thun m. p.

44.

Rozporządzenie ministra wyznań i oświecenia ddo. 5. Grudnia 1849,

do ciała naukowego wydziału filozoficznego c. k. wszechniczy w Insbruku,
moca którego uczniom gimnazyalnym zakazuje się uczęszczanie do prelekeyi w uniwersytecie.

Ponieważ nauki w dobrem gimnazyum uczniów w tej mierze zatrudniają, że im nie może zbywać czasu do słuchania innych prelekeyi, jeżeli obowiązkom swym jako uczniowie gimnazyalni zadosyć uczynić chcą; ponieważ dalej przypuszczanie gimnazystów do zawodów naukowych uniwersyteckich stanowisko onychże istotnie zmienia, i oraz karność tak dla uniwersytetu jak dla gimnazyum prawie niepodobną czyni; ponieważ dalej właśnie w okresie przechodowym oddzielenie obu klas uczniów ściśle przeprowadzonym być musi, chcąc ustanowić należyte o rzeczy naukowej zdania, i pojęcia o tejsze tak u rodziców jak u uczniów sprostować; a nakoniec, ponieważ nie jest rzeczą wątpliwą, że poda się teologom sposobność, w ciągu ich nauk teologicznych słuchać tych zawodów naukowych, których ku należytemu swemu wykształceniu potrzebują, przeto proźbie ciała nauczycielskiego z dnia 12. Października 1849, aby uczniom gimnazyalnym w roku terażniejszym dozwolonem zostało i nadal uczęszczać prelekeye w uniwersytecie, na jakie się zapisać dali, miejsca dać nie można.

Thun m. p.

Wenn jedoch das Unterrichtsministerium selbst auf diesem Wege sich veranlasst sah, von dem Inhalte des ersten Erlasses vom 5. Juni 1848 in speciellen Fällen eine minder strenge Auslegung zuzulassen, und wenn ich auch gegenwärtig die Fortdauer dieses Privatstudiums für das Jahr 1850 zugesteh, so geschah und geschieht diess nicht um jene gegen die Absicht des ersten Erlasses eingetretenen Vorgänge zu billigen, sondern um nicht ganz unschuldige dritte Personen darunter leiden zu lassen, dass nicht vom Anbeginne der rechte Gesichtspunct festgehalten worden war.

2. Die Ausdehnung des Fortbestandes des juridisch-politischen Privatstudiums zu Zara genehmige ich daher nur aus den obwaltenden Gründen der Billigkeit, und mit dem ausdrücklichen Auftrage, dass Ew. Hochwohlgeboren sowohl die eingesetzten Prüfungscommissäre als die Privatdocenten und Studirenden im geeigneten Wege davon verständigen, dass das Studienjahr 1850 das Letzte ist, in welchem dieses Privatstudium noch zulässig seyn wird, und sie daher bei Zeiten über Fortsetzung ihrer Studien an einer der Universitäten des Kaiserstaates Vorsorge treffen mögen, indem es mit der dem österreichischen Universitätsstudium auf Grundlage des Principes der Lehr- und Lernfreiheit neuerlich gegebenen Einrichtung unverträglich ist, ein blosses Privatstudium als Universitätsstudium gelten zu lassen.

3. Auf dieser Bestimmung wird um so gewisser festgehalten werden, als Seine Majestät über den von mir am 30. September d. J. erstatteten Vortrag durch allerhöchste Entschliessung vom 11. October d. J. bereits zu genehmigen geruht haben, dass an den Universitäten zu Wien, Prag, Lemberg, Krakau, Ollmütz, Gratz und Innsbruck, das einen Anspruch auf Staatszeugnisse gewährende, Privatstudium für die theologische, medicinische und philosophische Facultät schon mit dem Jahre 1850 aufzuhören habe, für die rechts- und staatswissenschaftliche aber nur noch in diesem Jahre zugelassen werde.

Thun m. p.

44.

Verordnung des Ministers des Cultus und Unterrichts vom 5. December 1849,

an den Lehrkörper der philosophischen Facultät der k. k. Universität zu Innsbruck,
wodurch den Gymnasialschülern der Besuch von Vorlesungen an der Universität
eingestellt wird.

Da der Unterricht an einem guten Gymnasium die Schüler in dem Masse beschäftigt, dass ihnen keine Zeit zu anderen Collegien übrig bleiben kann, wenn sie ihren Pflichten als Gymnasialschüler genügen wollen, da ferner die Zulassung der Gymnasiasten zu Universitätsfächern die Stellung derselben wesentlich verrückt, und die Disciplin für Universität und Gymnasium fast unmöglich macht, da ferner gerade in der Uebergangsperiode die Trennung beider Classen von Studirenden scharf durchgeführt werden muss, will man die richtigen Ansichten über das Studienwesen feststellen, und die Begriffe darüber bei Eltern und Schülern berichtigen; da es endlich nicht zweifelhaft ist, dass den Theologen Gelegenheit geboten werden wird, jene Disciplinen, welche sie zu ihrer gehörigen Ausbildung bedürfen, im Laufe ihrer theologischen Studien zu hören, so kann dem Gesuche des Lehrkörpers vom 12. October 1849, dass den Gymnasialschülern für heuer gestattet seyn möge, die Vorlesungen an der Universität, für welche sie eingeschrieben sind, fernerhin zu besuchen, keine Folge gegeben werden.

Thun m. p.

